

Vergaderjaar 2008–2009

31 753

Rechtsbijstand

Nr. 14

BRIEF VAN DE MINISTER VAN JUSTITIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 15 juni 2009

Tijdens de begrotingsbehandeling van mijn ministerie voor het jaar 2009 is de motie van het lid Anker c.s. aangenomen (Kamerstukken II 2008–2009, 31 700 VI, nr. 56). In deze motie wordt de regering verzocht de kinderalimentatiewetgeving zodanig te wijzigen dat de normen transparanter worden, het draagkrachtprincipe wordt gerelativeerd en de kinderalimentatievordering preferent wordt. Met betrekking tot deze motie merk ik graag het volgende op.

In de motie wordt geconstateerd dat de bereidheid om kinderalimentatieverplichtingen onmiddellijk na te komen, niet groot is. Het landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen ontvangt jaarlijks gemiddeld 6000 verzoeken om de invordering van achterstallige kinderalimentatie over te nemen. Niet bekend is of in deze gevallen de voldoening van de alimentatieverplichting nimmer heeft plaatsgevonden of na verloop van tijd is gestaakt. De inschakeling van het LBIO is effectief. In ± 65% van de gevallen vindt na eerste aanmaning van het LBIO alsnog rechtstreekse betaling aan de alimentatiegerechtigde plaats. In 35% van de gevallen neemt het LBIO de inning (uiteindelijk) over. In totaal 90% van de gevallen leidt de inschakeling van het LBIO alsnog tot effectivering van de kinderalimentatieverplichting. Het in de Wet bevordering voortgezet ouderschap en zorgvuldige scheiding voorziene ouderschapsplan, waarin ook afspraken over de kinderalimentatie worden opgenomen, zal bevorderen dat ouders zich nog meer bewust worden van hun verantwoordelijkheden na het einde van hun huwelijk/geregistreerd partnerschap.

In de motie wordt overwogen dat naast emotionele overwegingen ook het gebrek aan transparantie over de totstandkoming van de hoogte van het kinderalimentatiebedrag ten grondslag ligt aan de gesignaleerde geringe betalingsbereidheid.

Draagkracht van de alimentatieplichtige en behoefte van de alimentatiegerechtigde vormen de wettelijke maatstaven voor de vaststelling van (kinder)alimentatie. Voor het al dan niet toekennen van een bijdrage in de kosten van levensonderhoud van een ex-partner, voor de hoogte van deze

bijdrage en de duur daarvan gelden daarnaast ook niet-financiële factoren. Sinds 1979 wordt onder verantwoordelijkheid van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak het rapport Alimentatienormen uitgebracht met richtlijnen voor de berekening van (kinder)alimentatie (zogenoemde Tremanormen). Deze richtlijnen worden regelmatig aangepast en zijn voor een ieder toegankelijk. Zij worden gepubliceerd via de websites www.nvvr.org en www.rechtspraak.nl en in brochures van Postbus 51 en van het ministerie van Justitie wordt verwezen naar deze alimentatienormen. In de alimentatiebeschikking van de rechter is de berekening te vinden. Uit deze beschikking moet voldoende blijken van welke gegevens de rechter gebruik heeft gemaakt (Hoge Raad 17 maart 2000, N.J. 2000, 313). Tijdens de plenaire behandeling van het wetsvoorstel inning partneralimentatie (31 575) op 31 maart jl. heeft het lid De Wit bepleit dat in alimentatiezaken de draagkrachtberekening bij het vonnis wordt gevoegd en dat de motivering wordt verbeterd. Naar aanleiding daarvan heb ik – conform mijn toezegging – deze punten (met inbegrip van de draagkrachtvergelijking) onder de aandacht gebracht van de Raad voor de Rechtspraak, die vervolgens het Landelijk Overleg van Voorzitters van de familiesectoren hiervan in kennis heeft gesteld. Ik wacht de reactie terzake af.

Voorts wordt overwogen in de motie dat de kinderalimentatieplichtige zelf bewust de draagkracht kan verlagen.

Deze overweging wekt de indruk dat de alimentatieplichtige door het aangaan van schulden zijn draagkracht kan manipuleren. Het is evenwel de rechter die bepaalt of met bepaalde verplichtingen van de alimentatieplichtige rekening wordt gehouden. Het moet in ieder geval gaan om noodzakelijke lasten.

Geconstateerd wordt vervolgens in de motie dat dit tot gevolg heeft dat de kinderalimentatiegerechtigde het nakijken heeft, omdat kinderalimentatie geen preferente vordering is. Vooropgesteld moet worden dat vaststelling van kinderalimentatie op basis van draagkracht en behoefte en eventuele preferentie terzake van kinderalimentatie los van elkaar staan. Preferentie heeft te maken met de inning/voldoening van vastgestelde kinderalimentatie. Een preferentie komt aan de orde bij insolventie van de schuldenaar (alimentatieplichtige). In dat geval zal er echter reden zijn om het alimentatiebedrag aan te passen.

Is er sprake van onwil van de alimentatieplichtige dan is – zoals hiervoor uiteengezet – de inschakeling van het LBIO een effectief middel.

Zoals in de planningsbrief van 9 december 2008 is aangegeven, zal het stelsel van preferenties aan de orde komen in het kabinetsstandpunt over het rapport van de commissie Insolventierecht (commissie Kortmann). De commissie Kortmann is thans bezig met het verwerken van de ontvangen commentaren, welke werkzaamheden naar verwachting in juni gereed zullen zijn. Daarna zal een kabinetsstandpunt worden voorbereid.

Voor wat betreft de vaststelling van kinderalimentatie wijs ik erop dat in de hiervoor genoemde Wet bevordering voortgezet ouderschap en zorgvuldige scheiding een voorrangregel terzake van kinderalimentatie is opgenomen (art. 1:400, lid 1, BW). Deze houdt in dat kinderen en stiefkinderen onder de 21 jaren voorrang hebben boven alle andere onderhoudsgerechtigden als de alimentatieplichtige verplicht is aan meer personen onderhoud te verstrekken en onvoldoende draagkracht heeft om dit volledig aan alle gerechtigden te verschaffen. Deze regel leidt ertoe dat bij onvoldoende draagkracht van de alimentatieplichtige voorrang moet worden gegeven aan de kinderalimentatie boven de alimentatie aan de vroegere echtgenoot.

Voorts heb ik vernomen dat in de eerdergenoemde werkgroep alimentatienormen van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak een aanscherping van de richtlijnen voor kinderalimentatie is voorbereid. Deze, nog niet gepubliceerde, aanbeveling inzake de nieuwe wijze van

vaststelling van kinderalimentatie zal naar verwachting met ingang van 1 juli a.s. gaan werken. Ik zal dan beoordelen in hoeverre deze aanscherping tegemoet komt aan het gevraagde in de motie. Daarbij zal ook bezien worden of de aanscherping – als alternatief voor een forfaitair stelsel van vaststelling van kinderalimentatie – tot de beoogde besparingen op de bijstandsuitgaven leidt, doordat in meer gevallen (meer) kinderalimentatie wordt vastgesteld.

Voorts wil ik erop wijzen dat de staatssecretaris van Justitie in de rechtsbijstandbrief van 24 oktober 2008 (Kamerstukken II, 2008–2009, 31 753, nr. 1) heeft aangegeven dat onderzocht zal worden of het mogelijk is te komen tot minimumnormen en objectieve richtsnoeren voor kinderalimentatie. Zodra ik meer informatie heb over de aangepaste tremanormen en het vervolg op de hiervoor beschreven initiatieven zal ik U terzake nader berichten.

De minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin